

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ОНТОЛОГІЧНІ ВИМІРИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ»**

у рамках Кримського філологічного форуму

24–25 вересня 2020 р.

Видавний дім
«Гельветика»
2020

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Казарін Володимир Павлович (Голова) – в. о. ректора Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Іщенко Наталія Анатоліївна (Співголова) – проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Свенцицька Єліна Михайлівна – професор кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор філологічних наук, професор;

Кузьміна Світлана Леонідівна – директор Інституту філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор філософських наук, доцент;

Сеітяг'яєва Таміла Решатівна – доцент кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат філологічних наук;

Семенєв Ольга Сергіївна (Секретар) – завідувач кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат філологічних наук;

Попова Олена Анатоліївна – завідувач кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат педагогічних наук, доцент;

Ткаченко Тетяна Іванівна – доцент кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доктор філологічних наук, доцент;

Куш Наталія Валеріївна – доцент кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат філологічних наук, доцент.

Онтологічні виміри сучасної філології: Матеріали між-
О-59 народної науково-практичної конференції, м. Київ, 24–25 вересня
2020 р. – Київ: Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського, 2020. – 116 с.

ISBN 978-966-992-227-4

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Онтологічні виміри сучасної філології», яка відбулася у рамках Кримського філологічного форуму на базі Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського 24–25 вересня 2020 р.

УДК 80(063)

В современном русском литературном языке **ляда**, **лядина**, **лядинка** – областные слова. **Ляда** «место, расчищенное под луг или пашню», «овраг»; **лядина** «пахотный участок среди леса на месте вырубki или пожарища»; **лядинка** – уменьш. к **лядина**. Как видим, в «Словарях современного русского литературного языка» **ляда**, **лядина**, **лядинка** представлены с древними значениями.

Список использованных источников:

1. Куликовский Г.И. Словарь областного олонецкого наречия в его бытовом и этнографическом применении. СПб, 1898.
2. Подвысоцкий А.И. Словарь областного архангельского наречия в его бытовом и этнографическом применении. СПб, 1885.
3. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. М., 1964-1973.

Список источников и их условные сокращения:

1. АХУ – Акты Холмогорской и Устюжской епархии: В 3 ч. // РИБ.- СПб, 1890
2. АЮ – Акты юридические или собрание форм старинного делопроизводства. Изд. Археографическою комиссиею. СПб, 1838.

Чорний І. В.,

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ*

«АХМАТОВСЬКИЙ МІФ» У ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЛАДИ ЛУЗІНОЇ

Показовою рисою творчості сучасної російськомовної української письменниці Лади Лузіної (Владислави Кучерової) є яскраво виражений киевоцентризм. Практично всі її твори так або інакше присвячені рідному місту Києву. Він же є не тільки фоном/місцем дії для розгортання сюжету, але й виступає повноправним персонажем низки художніх творів. Особливо це помітно

в багатотомному циклі «Київські відьми», який, власне, і створив Лузіній літературну репутацію.

Портрет Міста в циклі складається не лише з описів пам'яток архітектури, монументів, пейзажів, історичних замальовок, ліричних відступів тощо. У багатьох творах, що входять до «Київських відьом», архітектурний та образотворчий екфразиси доповнюються також відтворенням образів історичних діячів, насамперед, митців, які мали відношення до будівництва, розпису, оспівування будівель / картин / романів / віршів, згадуваних у книзі Лузіної. Це стосується як так званих «культурологічних», так і фольклорних» текстів, які складають цикл [3, с. 111].

Роман «Постріл в Опері» (2007), який є другою книгою циклу, присвячений двом знаковим постатям, доля яких була пов'язана з Києвом: Анні Ахматовій та Михайлові Булгакову. Письменниця реконструює ранні сторінки життя цих діячів літератури, спираючись на друковані джерела й доповнюючи їх власними припущеннями та гіпотезами. В тексті виразно відбилосся авторське ставлення до кожної з відтворюваних осіб. До Ахматової Лузіна (та її героїні киевиці, насамперед, студентка-філолог Марія Ковальова) ставиться сторожко й не без частки ворожості. Булгаков, якого Лузіна/Ковальова вважає автором єдиного роману про Київ, є фігурою майже містичною, ледве не богом або пророком. Можна помітити, що в романі Лузіна розвінчує «Ахматовський міф», одночасно створюючи «міф Булгаковський».

«Ахматовський міф» у «Пострілі в Опері» подано в кількох дефініціях, кожна з яких потім спростовується у тексті роману. Трохи згодом після виходу книги Лузіна їх чітко сформулює у своїм блозі [1] й вони стануть основою для кількох тематичних літературно-мистецьких екскурсій, які регулярно проводить письменниця для аматорів її творчості. Головна теза, обстоювана письменницею, полягає у взаємній нелюбові Ахматової й Києва. Поетеса постійно підкреслювала своє прохолодне ставлення до стародавнього міста, за це Київ «нагородив» її славетну, але нещасливу долю.

Виділяючи ключові моменти в стосунках Ахматової з Києвом, Лузіна доволіно трактує факти з біографії поетеси, руйнуючи створений нею міф. Досить сумнівними є побудови романістики навколо історії зі знахідкою п'ятирічною Анною шпильки у

вигляді ліри й пророцтва щодо майбуття дівчинки як великої поетеси. Письменниця наділяє цей талісман містичною руйнівною силою, яка викликала низку смертей серед найближчих родичів Ахматової, спричинила трагічну загибель Миколи Гумільова, злам долі Михайла Булгакова й навіть Жовтневий переворот 1917 року.

Другу київську сторінку з життя Ахматової, пов'язану з її навчанням у Фундуклеївській гімназії та на Вищих жіночих курсах при Київському університеті, Лузіна також інтерпретує відповідно до надії роману. Майбутня поетеса змальована гордою, замкнутою в собі дівчиною, над якою тяжіє прокляття. Намагання киевиці Марії Ковальнової втрутитись в долю Анни й змінити її спричиняє фатальні наслідки не тільки для поетеси, але й для Булгакова, який начебто саме тоді познайомився з Ахматовою. Романістка, бажаючи розгадати таємницю «великого й трагічного кохання», відгомін якого знаходимо в ранніх віршах Ахматової, пов'язує його з фігурою демона-охоронця Києва, який не схотів та й не зміг відповісти взаємністю на пристрасть юної Анни.

Нарешті, третій епізод з біографії поетеси, який відноситься до 1911 року і був зафіксований нею в спогадах, стає відправною точкою для різкого повороту сюжету «Пострілу в Опері» і кількох наступних частин циклу від міського фентезі в бік жанру Альтернативної Історії. Лузіна робить припущення, що саме Ахматова необережним висловом спровокувала есера Дмитра Богрова на фатальний для долі Росії постріл у Київському оперному театрі, яким було смертельно поранено прем'єр-міністра П. Столипіна. Також саме тоді до її рук знову потрапляє чарівна шпилька з лірою, що надихає Анну на створення її першої поетичної збірки «Вечір».

Саме на прикладі розвінчання «Ахматовського міфу» у романі «Постріл в Опері» Лада Лузіна виробила основні художні прийоми розробки/обробки біографії видатної творчої особистості, які неодноразово будуть повторюватись письменницею в різних творах, що входять до циклу «Київські відьми»: М. Булгакова у «Рецепті Майстра», Лесі Українки у «Кам'яній гості», В. Котарбінського в «Ангелі безодні» тощо. Це, насамперед, використання елементів фантастики, містики, парадоксальні викриття, спрос-

тування не досить доведених фактами біографічних відомостей й пропозиція власних їхніх версій та трактувань.

Список використаних джерел:

1. Лузина Л. Киевские тайны Анны Ахматовой (к 130-летию поэтессы). URL: <https://www.segodnya.ua/opinion/ladaluzinacolumn/kievskie-taunu-anny-ahmatovoy-k-130-letiyu-poetessy-1301184.html> (дата звернення: 09.09.2020).

2. Лузина Л. Выстрел в Опере. Харьков : Фолио, 2010. 480 с.

3. Петухова Е. И. Интермедиальность в повести Лады Лузиной «Никола Мокрый». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство*. 2016. Вип. 2. С. 110–121.